

УДК 930.25:021.6](477)

DOI <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2019-7-82-97>

**GENERAL POINTS OF COOPERATION OF ARCHIVES
AND LIBRARIES AT THE PRESENT STAGE**

**СПІЛЬНІ ТОЧКИ СПІВПРАЦІ АРХІВІВ І БІБЛІОТЕК
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

**ОБЩИЕ ТОЧКИ СОТРУДНИЧЕСТВА АРХИВОВ И
БИБЛИОТЕК НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ**

Сергій Зворський,

кандидат історичних наук,
старший науковий
співробітник,
зав. сектору енциклопедичних
досліджень
sergdin7@gmail.com
ORCID 0000-0003-1707-2310
Національна бібліотека
України
імені Ярослава Мудрого
вул. М. Грушевського, 1
м. Київ, Україна 01001

Serhii Zvorskyi,

Ph.D. in Historical Sciences,
senior researcher,
head of sector of Encyclopedic
Studies
sergdin7@gmail.com
ORCID 0000-0003-1707-2310
Yaroslav Mudryi National
Library of Ukraine
M. Grushevskogo Str., 1
Kyiv, Ukraine 01001

ABSTRACT

The article reveals aspects of the real and potential (prospective) interaction of libraries and archives of Ukraine at the present stage of their institutionalization as important components of the document-information sphere of the state. Both historical and modern forms of cooperation between libraries and archives, their features and importance for the improvement of their activities in accordance with the requirements and challenges of modernity are considered. It is proved that at present integrative processes are a global trend in the «library-archive-museum» triad. Examples of effective library and archival cooperation, starting from the 1960s, which, however, had no systemic nature, are given. A brief overview

of the discussion of the tasks of joint activities of libraries and archives from the standpoint of librarians and archivists is made. There are problems in the training of personnel in the framework of the new complex specialty 029 «Information, Library and Archival Affairs», in determining the necessary amount of basic knowledge of future specialists. The need for an integrated approach to library and archival interaction is noted, which should take into account the common interests of these institutions: training qualified personnel, mutual use of sectoral periodicals and continuing publications, holding joint conferences, seminars, workshops, improving the regulatory and terminological framework, etc. In particular, large libraries of Ukraine have their own archives and need practical assistance from archivists to streamline them in accordance modern requirements to the organization and use of archival documents. It is advisable to conduct an exchange of practical developments of joint interest, more actively use the professional press and collections of scientific papers. The legal registration of cooperation in the form of relevant agreements (contracts) between the library and archival institutions seems important. It is necessary to expand the scope of international cooperation of Ukrainian librarians and archivists on the platform of the unity of their functions in preserving the human document memory.

Keywords: *libraries, archives, joint activities, forms of cooperation, integration.*

Постановка проблеми. В останні роки дедалі нагальнішою постає проблема активізації взаємодії між бібліотечними і архівними установами як документно-інформаційних інституцій у контексті інтеграції України у світовій інформаційний простір, ефективного використання сучасних інформаційних технологій, уніфікації законодавчих, методологічних, технологічних та інших підходів. Важливе значення має пошук спільних інтересів і проблем бібліотек і архівів, які варто розглядати і вирішувати зкоординованими зусиллями.

Аналіз досліджень і публікацій. Підходи до практичної співпраці бібліотек і архівів в Україні предметно почали

розроблялись у 1920-х рр., коли перші елементи їх спільної діяльності здебільшого вибудовувались емпіричним шляхом, у процесі пошуку цими установами своїх позицій у новому суспільстві і за нових соціально-економічних і політичних умов, їх переходу від пасивних зберігачів документної інформації до активних співучасників і творців суспільного буття. Прикладом може слугувати стаття історика і бібліографа М. Ясинського (Ясинський, 1925), в якій окреслено перші реальні абриса взаємодії бібліотек та архівів України – спільна краєзнавча робота і збиранні друків, що залишилися безгосподарними після революційних подій і здатних стати підмурком для розгортання регіональних історико-краєзнавчих студій. Проте, надалі, на тлі відомчого розмежування управлінських процесів і наукових досліджень у сфері накопичення, зберігання і використання інформаційних ресурсів, упродовж кількох десятиліть тема «взаємодія бібліотек і архівів як соціальних інститутів» перебувала на маргінесі суспільної практики. Чи не єдиний виняток становить плідна співпраця бібліотек і архівів (разом з науковцями, краєзнавцями, вчителями) у створенні унікального видавничого проекту – 26-томного енциклопедичного зводу «Історія міст і сіл Української РСР» у 1967-1974 роках. Лише з проголошенням незалежності України, посиленням інтеграційних процесів між різними соціальними інститутами відродився інтерес до тіснішої співпраці двох потужних гілок зберігачів документальної історичної пам'яті українського народу та культурного надбання людства, що знайшло вияв у публікаціях (Артамонова & Романовський, 2011; Воскобойнікова-Гузєва, 2006; Дубровіна, Киридон & Матяш, 2017; Дубровіна, 2006; Збанацька, 2018; Зворський, 2018; Ковальчук, 2007; Слободяник, 2005; Христова, 1999; Шемаєв, 2012), в яких робляться спроби обґрунтування необхідності спільних дій задля розв'язання викликів, що стоять перед сучасним українським суспільством.

Тенденція до посилення інтеграційної взаємодії нині є загальносвітовим трендом. Так, на 10-й міжнародній конференції архівістів країн Центральної та Східної Європи, що відбулась у травні 2004 р. у Варшаві у рамках

Сковронківських читань, її учасники прийшли до висновку, що давно назріла потреба звернути увагу на співпрацю архівів, бібліотек, а також музеїв, які теж є важливою складовою в єдиній системі накопичення, зберігання та використання історичної пам'яті людства.

Мета статті – привернути увагу фахівців у сфері бібліотечної і архівної справи – управлінців, науковців і практиків до потреби окреслення комплексу актуальних проблем, що постають нині перед бібліотечними і архівними інституціями України і можливих шляхів їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Маємо насамперед виходити з того, що ключовим моментом у реалізації завдань, що стоять перед бібліотеками і архівами, навіть за умови їх достатнього фінансування, належної матеріально-технічної бази, продуманих державних програм, вичерпного нормативно-правового забезпечення та інших суттєвих чинників (що, зрозуміло, наразі не є реалістичним навіть у високорозвинених країнах світу) є забезпеченість кваліфікованими кадрами. Ситуація нині складається таким чином, що якщо підготовка архівістів і документознавців здійснюється у багатьох закладах вищої освіти і дефіциту кадрів не спостерігається, то у бібліотечній сфері ситуація є гіршою, престиж бібліотечної професії, і раніше не досить високий, нині істотно підупав. Молодь з-за низьких зарплат, навіть отримавши дипломи фахівців, віддає перевагу працевлаштуванню у комерційних структурах. Серед нечисленних ЗВО, які готують кадри для бібліотек, нових за останні 30 років не додалось. Профільні ЗВО подекуди навіть стикаються з проблемою недобору бажаючих здобути фах бібліотекаря, тому спеціалістів випускається катастрофічно мало. Утім, з уведенням нової комплексної спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» все ж немає упевненості, що ситуація зміниться на краще. Адже залишаються побоювання «розмитості» у набутті суто бібліотечних знань з-за загрози домінування інформаційної, документознавчої складової в навчальних дисциплінах, і, як наслідок, «втрати професійної ідентичності майбутніми бібліотечними фахівцями ще під час навчання», на що

звертають увагу викладачі ЗВО (Матвієнко&Цивін, 2017). Така ж «розмитість» в рамках спеціальності 029 може загрожувати і майбутнім архівістам. Тому необхідне активне включення компетентних спеціалістів – педагогів, роботодавців (керівників бібліотек і архівів) у визначення необхідного обсягу базових знань майбутніх молодих кадрів, кваліфікаційних вимог до них, з тим, щоб унеможливити ситуацію, коли вчорашні студенти не вповні володіють знаннями, перебувають у стані «напівархівіста» і «напівбібліотекаря» і тому потребують доучування вже безпосередньо на робочому місці.

Значною проблемою вбачається і те, що, попри спільність виконуваних завдань, пов'язаних із збиранням, зберіганням і використанням документних ресурсів, між бібліотекарями і архівістами бракує взаємної професійної комунікації, яка завжди дає обопільний ефект. Тому для обміну думками, дискусій, обговорення спільних проблем важливим є проведення об'єднаних заходів – *конференцій, семінарів, «круглих столів», документально-книжкових виставок, прес-конференцій* тощо. Такі спільні заходи, звісно, час від часу проводяться, як наприклад, наукові конференції «Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917–1921 рр.)» у Києві (1998) (Архівна та бібліотечна справа, 1998; Марченко & Загорецька, 1998), у рамках Короленківських читань, які щороку проводяться у Харкові, починаючи з 2013 р, у рамках тріади «бібліотеки–архіви–музеї» розглядалися такі питання: їх місце і роль у медіа-просторі регіону (2013), у формуванні цифрового регіонального простору» (2014), у розробці інноваційних моделей розвитку (2015), в інтеграції до світового наукового та історико-культурного простору (2016), в динамічному розвитку та пошуку нових форматів (2017), як центрів освіти та саморозвитку особистості (2018), семінари з питань збереження рідкісних архівних і бібліотечних документів тощо, але, безперечно, вони мають відбуватись частіше.

Найбільш поширеною формою співпраці архівів і бібліотек традиційно є *організація тематичних виставок документів на різних матеріальних носіях*. Поєднання різних за своєю природою і походженням документів з архівних і

бібліотечних фондів завжди викликає підвищений інтерес з боку громадськості, сприяє популяризації цих установ.

Загалом бібліотеки і архіви в останні два десятиліття суттєво посилили інформаційну складову своєї діяльності. Якщо, наприклад, з повоєнних років до 1991 р. в Україні не було жодного спеціалізованого бібліотечного часопису, то зараз їх налічується близько 10 – «Бібліотечний вісник», «Бібліотечна планета», «Бібліосвіт», «Бібліотечний форум України», «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», «Шкільна бібліотека» та інші; у 1964-1980-х роках науковою трибуною для бібліотечних дослідників був лише один науково-методичний збірник, що видавався у Харкові («Бібліотекознавство і бібліографія»), а нині їх навіть важко порахувати. В архівній сфері, крім науково-практичного журналу «Архіви України», що бере відлік з 1947 р., нині також видається значна кількість продовжуваних видань, зокрема бюлетенів. Інколи архівісти друкуються у бібліотечних часописах та наукових збірниках, а бібліотечні працівники – в архівних; спільною ж трибуною для них найчастіше виступає «Вісник Книжкової палати». Задля посилення творчих взаємозв'язків між архівістами і бібліотекарями доцільно вести обмін досвідом і напрацюваннями, які представляють взаємний практичний інтерес. Бажано час від часу віддавати частину шпальт у своїй пресі колегам з інформаційної сфери, видавати тематичні номери журналів і бюлетенів.

Не менш важливим є укладання *угод про співпрацю між провідними архівними і бібліотечними установами*. Тут також є позитивні приклади: 30.01.2019 р. підписано угоду між УНДІАСД та Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського (НБУВ). Предметом угоди є взаємовигідна співпраця з використанням кадрового, інформаційного потенціалу та напрацювань НБУВ та УНДІАСД в інтересах розвитку науки й освіти, з урахуванням досягнень провідних вітчизняних і зарубіжних наукових шкіл. Таке співробітництво сприятиме дослідникам у багатьох сферах – книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства, архівної справи тощо. Багаторічні плідні партнерські стосунки пов'язують УНДІАСД також з Національною історичною

бібліотекою України, Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого. Аналогічну співпрацю варто поширити і на інші архівні та бібліотечні установи, зокрема центральні державні архіви України, державні архіви областей, обласні універсальні наукові бібліотеки.

Як архіви, так і бібліотеки мають свої сильні сторони, що формувалися десятиліттями, здобутки, які можуть бути корисними партнерам по співпраці. Наприклад, бібліотеки напрацювали позитивний досвід в організації різноманітної соціокультурної діяльності (інформаційної, виставкової, дозвіллевої, просвітницької, науково-дослідної, представницької, консультаційної тощо), виступають як культурні центри, орієнтовані на індивідуальне обслуговування користувачів, відповідно, їх сайти є більш інформативними і пізнавальними. Архіви теж активізували виставкову діяльність, мають напрацювання, які можуть бути корисними бібліотекам, наприклад, у забезпеченні оптимального температурно-вологісного режиму у сховищах, захисті документів від біопошкоджень, їх консервації і реставрації, у використанні кінофотофонодокументів та ін.

Іншими напрямками взаємодії бібліотек і архівів можуть бути: спільні наукові розвідки із проблем історичної тематики за запитами користувачів; підготовка й участь у громадських заходах; реалізація спільних видавничих проєктів; введення в науковий обіг архівних документів при дослідженні історії тих чи інших бібліотек, бібліотечного і книжкового руху в регіоні, населеному пункті, при підготовці бібліографічних посібників, календарів знаменних і пам'ятних дат, інших публікацій. Національні, обласні бібліотеки України мають власні архіви і зацікавлені в отриманні кваліфікованої допомоги з боку професійних архівістів з питань опрацювання, упорядкування та належного зберігання документів.

У свою чергу, з урахуванням тієї обставини, що бібліотеки, які мають у своєму складі периферійні архівні установи, зазвичай є невеличкими за обсягом фондів і в них переважає довідкова, історична, архівознавча та краєзнавча література, місцеві публічні та наукові бібліотеки можуть пропонувати архівам для використання видання зі своїх

універсальних за змістом фондів, зокрема через системи міжбібліотечного абонементу, диференційованого обслуговування фахівців та ін.

У зв'язку з динамічним розвитком новітньої термінології ще одним аспектом співпраці між архівами і бібліотеками може бути спільна розробка терміносистеми інформаційно-комунікаційної та документної сфери. Величезне поле для співпраці існує в царині оцифровування документів і видань, створення спільних баз даних, електронних бібліотек, запровадження Універсальної десяткової класифікації (УДК), вдосконалення довідково-пошукового апарату тощо. Потрібна лише взаємна зацікавленість у співпраці, попри різну відомчу підпорядкованість бібліотечних і архівних установ.

Українська бібліотечна і архівна сфера мають бути гідно репрезентовані на міжнародному рівні. У цьому контексті заслуговує на увагу діяльність секції генеалогії та місцевої історії Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА). Секція заснована 1999 р. як дискусійна група. Від 2002 р. діє на правах секції у складі Відділу спеціальних бібліотек (Прокопенко, 2009). Основною метою її діяльності є сприяння розвитку міжнародного співробітництва бібліотекарів, архівістів і музейних працівників у сфері генеалогії і місцевої історії з метою забезпечення можливості обміну досвідом і обговорення ідей, розроблення науково-практичних проектів, сприяння розвитку професійної підготовки та розширенню професійних контактів спеціалістів, які працюють у цій сфері (Прокопенко, 2009: 143–144). У секції працюють представники різних країн світу, але Україна в ній допоки що не представлена. Між тим, участь України у роботі цієї секції могла б стати важливим кроком у входженні нашої держави у світовий інформаційний простір, сприяти активізації генеалогічних студій та вивченню місцевої історії в українських архівах і бібліотеках.

Так само існують невикористовувані допоки що резерви у реалізації українськими бібліотекарями і архівістами Програми ЮНЕСКО «Пам'ять світу», як важливого інструменту збереження документної спадщини українського народу (Ковальчук, 2007). Загалом питання співпраці бібліотек

і архівів України з прицілом на вихід на міжнародний рівень потребує окремого розгляду і обговорення на рівні виконавчої влади, відповідних міністерств і відомств.

Висновки.

1. Унаслідок суттєвого розширення соціально-комунікаційних функцій бібліотечних і архівних установ, організаційно-технологічних інновацій, які відбуваються в них у зв'язку з упровадженням новітніх інформаційних технологій у практичну діяльність, поєднаного формування документних та електронних ресурсів, напрацювань в організації доступу до них об'єктивно виникає потреба у посиленні взаємокорисної співпраці між цими соціальними інститутами історичної пам'яті і культури.

2. Співпраця між архівами і бібліотеками має ґрунтуватися на спільності виконання тотожних функцій зберігачів знань, накопичених нацією та людством упродовж багатьох віків. Така співпраця можлива й доцільна у багатьох напрямках, починаючи від проведення спільних виставок, конференцій, семінарів, «круглих столів» і закінчуючи розробкою концепцій і довгострокових державних програм, спрямованих на ефективне використання інформаційного потенціалу бібліотечних і архівних установ.

3. З дедалі наростаючим збільшенням обсягів електронних ресурсів виникають проблеми їх збереження, фінансової, юридичної та політичної відповідальності, додержання норм інтелектуальної власності, які є спільними для бібліотек і архівів, отже повинні вирішуватися на засадах співпраці і врахування їх специфіки як окремих соціальних інститутів.

4. З упровадженням технологій надання мультимедійної інформації поступово відбуватиметься поєднання функцій бібліотек і архівів на якісно новому рівні, як документно-інформаційних інституцій.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова О. К. Проблемні питання розробки Національної програми зберігання бібліотечних і архівних фондів України // *Культура України: стан, проблеми, тенденції розвитку*. К., 1997. С.122-128.

2. Артамонова С. С., Романовський Р. В. Взаємодія архівів, бібліотек, музеїв як основа збереження національної архівної спадщини України // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. К., 2011. С. 11-14.

3. Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917–1921 рр.) : зб. наук. праць. К., 1998. 275 с.

4. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотеки, музеї, архіви у формуванні інтелектуального та інформаційного простору // Бібліотечний вісник. 2006. № 5. С. 41-42.

5. Дрьомова Т. М., Згінник О. Г. Бібліотека й архів : шляхи взаємодії // Державна історична бібліотека України: історія, сучасність, майбутнє: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., приуроч. до 70-річчя заснування Держ. істор. б-ки України, 24–25 верес. 2009 р. К. : Арістей, 2009. С.117-120.

6. Дубровіна Л. А., Киридон А. М. Матяш І. Б. Архіви, бібліотеки, музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України // Бібліотечний вісник. 2017. № 1. С. 3-10.

7. Дубровіна Л. А. Збереження та використання документів у бібліотеках і архівах: функціональний аспект протиріччя та його наслідки // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2006. № 2. С. 6-14.

8. Збанацька О. М. Бібліотеки, архіви, музеї: деякі аспекти спільності та відмінності // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2018. № 3. С. 68-74.

9. Збереження бібліотечних і архівних фондів у несприятливих екологічних умовах : інструктивно-метод. рекоменд. / Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. К., 2005. 34 с.

10. Зворський С. Л. Активізація взаємодії архівів і бібліотек – вимога часу // Архіви України. 2018. № 5-6. С. 7-21.

11. Карван С. Л. Бібліотеки та архіви у створенні інформаційного простору. Грані співпраці // Бібліотеки у створенні єдиного інформаційного простору Хмельниччини. Хмельницький, 2004. С. 43-46.

12. Ковальчук Г. І. Програма ЮНЕСКО «Пам'ять світу» і завдання бібліотек, архівів, музеїв по збереженню документального надбання / Г. І. Ковальчук //

Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21-23 трав. 2007 р. К., 2007. С. 32-36.

13. Марченко Н. П., Загорецька О. М. Наукова конференція «Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917–1921 рр.)» // Архіви України. 1998. № 1/6. С. 141-145.

14. Матвієнко О., Цивін М. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: чи буде збережена бібліотечна професія? // Вісник Книжк. палати. 2017. № 2. С. 10-12.

15. Прокопенко Л. С. Секція генеалогії та місцевої історії ІФЛА як провідний осередок міжнародного співробітництва бібліотекарів, архівістів і музейних працівників // Державна історична бібліотека України: історія, сучасність, майбутнє : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., приуроч. до 70-річчя заснування Держ. істор. б-ки України, 24-25 верес. 2009 р. К. : Арістей, 2009. С. 143-146.

16. Слободяник М. С. Архіви і бібліотеки в сучасному суспільстві: проблеми збереженості документальної історичної пам'яті / М. С. Слободяник // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2005. № 4. С. 4-6.

17. Христова Н. До питання формування системи каталогів у державних архівах та рукописних підрозділах бібліотек України / Христова Н. // Бібліотечний вісник. 1999. № 5. С. 8-13.

18. Шемаєв С. О. Співробітництво бібліотек, архівів, музеїв у сучасних умовах / С. О. Шемаєв // Вісник Харківської державної академії культури. 2012. Вип. 36. С. 166-174.

19. Ясинський М. Бібліотеки та архіви України в їх краєзнавчій роботі по збиранню друкованих матеріалів / М. Ясинський // Бібліотечний журнал. 1925. № 6/7. С. 18-20.

REFERENCES

1. Aleksandrova, O. (1997). *Problemny pytannya rozrobky Natsionalnoyi prohramy zberihannya bibliotechnykh i arkhivnykh fondiv Ukrayiny* [Problematic issues in the development of the

National Program for the storage of library and archive funds of Ukraine] // *Kultura Ukrayiny: stan, problemy, tendentsiyi rozvytku*. K. 122-128 [in Ukrainian].

2. Artamonova, S. & Romanovskyy, R. (2011). *Vzayemodiya arkhiviv, bibliotek, muzeyiv yak osnovy zberezhennya natsionalnoyi arkhivnoyi spadshchyny Ukrayiny* [[Interaction of archives, libraries, museums as the basis of preservation of the national archival heritage of Ukraine]] // *Bibliotekne krasnoznavstvo v kulturnomu prostori Ukrayiny: materialy Vseukr. nauk. konf.* K. 11-14 [in Ukrainian].

3. *Arkhivna ta bibliotekna sprava v Ukrayini doby vyzvolnykh zmahan (1917-1921 rr.)* (1998): Zb. nauk. prats. [Interaction of archives, libraries, museums as the basis of preservation of the national archival heritage of Ukraine] K. 275 [in Ukrainian].

4. Voskoboynikova-Huzyeva, O. (2006). *Biblioteky, muzeyi, arkhivy u formuvanni intelektualnoho ta informatsiynoho prostoru* [Libraries, museums, archives in the formation of intellectual and informational space] // *Biblioteknyy visnyk*. 5. 41-42 [in Ukrainian].

5. Drjomova, T. & Zhinnyk, O. (2009). *Biblioteka y arkhiv: shlyakhy vzayemodiyi* [Library and archive: ways of interaction] // *Derzhavna istorychna biblioteka Ukrayiny: istoriya, suchasnist, maybutnye: Materialy Mizhnar. nauk. konf., pryuroch. do 70-richchya zasnovannya Derzh. istor. b-ky Ukrayiny, 24-25 veres. 2009 r.* K. 117-120 [in Ukrainian].

6. Dubrovina, L. & Kyrydon, A. & Matyash, I. (2017). *Arkhivy, biblioteky, muzeyi – dzherelo natsionalnoyi pam`yati, kulturnoyi spadshchyny Ukrayiny* [Archives, libraries, museums are the source of national memory, cultural heritage of Ukraine] // *Biblioteknyy visnyk*. 1. 3-10 [in Ukrainian].

7. Dubrovina, L. (2006). *Zberezhennya ta vykorystannya dokumentiv u bibliotekakh ta arkhivakh: funktsionalnyy aspekt protyrichchya ta yoho naslidky* [Preservation and use of documents in libraries and archives: the functional aspect of the contradiction and its consequences] // *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya*. 2. 6-14 [in Ukrainian].

8. Zbanatska, O. (2018). *Biblioteky, arkhivy, muzeyi: deyaki aspekty spilnosti ta vidminnosti* [Libraries, archives, museums:

some aspects of community and differences] // *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya*. 3. 68-74 [in Ukrainian].

9. Zberezhennya bibliotechnykh i arkhivnykh fondiv u nespryiatlyvykh ekolohichnykh sytuatsiyakh. Rekomend (2005). [Preservation of library and archival funds in unfavorable environmental conditions] / Nats. b-ka Ukrayiny im. V. I. Vernadskoho. K. 34 [in Ukrainian].

10. Zvorskyi, S. (2018). *Aktyvizatsiya vzayemodiyi arkhiviv ta bibliotek – vymoha chasu* [The activation of the interaction between archives and libraries is a requirement of time] // *Arkhivy Ukrayiny*. 5-6. 7-21 [in Ukrainian].

11. Karvan, S. (2004). Biblioteky ta arkhivy u stvorenii informatsiynoho prostoru. Hrani spivpratsi [Libraries and archives in the creation of information space. The faces of cooperation] // *Biblioteky u stvorenii yedynoho informatsiynoho prostoru Khmelnychchyny*. Khmelnytskyi. 43-46 [in Ukrainian].

12. Kovalchuk, H. (2007). Prohrama YUNESKO «Pam'yat svitu» i zavdannya bibliotek, arkhiviv, muzeyiv po zberezhennyu dokumentalnoho nadbannya [UNESCO's "Memory of the World" program and the task of libraries, archives, museums to preserve documentary heritage] // *Dokumentoznavstvo. Bibliotekoznavstvo. Informatsiyna diyalnist: problemy nauky, osvity, praktyky: materialy IV Foner. nauk. konf., Kyiv, 21-23 travnya 2007 r.* / Derzh. akademiya kerivnykh kadriv kultury i mystetstva. K. 32-36 [in Ukrainian].

13. Marchenko, N. & Zahoretska, O. (1998). Naukova konferentsiya «Arkhivna ta bibliotechna sprava v Ukrayini doby vyzvolnykh zmahan (1917-1921 rr.)» [Scientific conference «Archive and library business in Ukraine during the period of liberation events (1917–1921)»] // *Arkhivy Ukrayiny*. 1/6. 141-145 [in Ukrainian].

14. Matviienko, O. & Tsyvin, M. (2017). Standart vyshchoyi osvity Ukrayiny za spetsialnistyu 029 «Informatsiyna, bibliotechna ta arkhivna sprava»: chy bude zberezhenha bibliotechna profesiya? [The standard of higher education of Ukraine in the specialty 029 «Information, Library and Archives»: will the library profession be preserved?] // *Visnyk Knyzhkovoï palaty*. 2. 10-12 [in Ukrainian].

15. Prokopenko, L. (2009). Sektsiya henealohiyi ta mistsevoyi istoriyi IFLA yak providnyy oseredok mizhnarodnoho spivrobotnytstva bibliotekariv, arkhivistiv i muzeynykh pratsivnykiv [IFLA's Genealogy and Local History Section as a leading venue for international librarians, archivists and museum workers] // *Derzhavna istorychna biblioteka Ukrayiny: istoriya, suchasnist, maybutnye*. K. 143-146 [in Ukrainian].

16. Slobodyanyk, M. (2005). Arkhivy ta biblioteky v suchasnomu suspilstvi: problemy zberezhennya yakosti dokumentalnoyi istorychnoyi pam'yati [Archives and libraries in modern society: problems of preservation of documentary historical memory] // *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya*. 4. 4-6 [in Ukrainian].

17. Khrystova, N. (1999). Do formuvannya systemy katalogiv u derzhavnykh arkhivakh i rukopysnykh pidrozdilakh bibliotek Ukrayiny [On the issue of forming a system of catalogs in state archives and manuscript units of libraries of Ukraine] / Khrystova N. // *Bibliotechnyy visnyk*. 5. 8-13 [in Ukrainian].

18. Shemayev, S. (2012). Spivrobotnyky bibliotek, arkhiviv, muzeyiv u suchasnykh umovakh [Cooperation of libraries, archives, museums in modern conditions] / O. Shemayev // *Visnyk Kharkivskoyi derzhavnoyi akademiyi kultury*. 36. 166-174 [in Ukrainian].

19. Yasynskiy, M. (1925). Biblioteky ta arkhivy Ukrayiny v yikh krayeznavchykh robotakh po zbyrannyu drukovanykh materialiv [Libraries and archives of Ukraine in their local lore work on the collection of printed materials] / M. Yasynskiy // *Bibliotechnyy zhurnyk*. 6/7. 18-20 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розкриваються аспекти реального і потенційного (перспективного) взаємодії бібліотек і архівів України на сучасному етапі їх інституціоналізації як важливих складових елементів документо-інформаційної сфери держави. Розглянуто як історичні, так і сучасні форми співробітництва бібліотек і архівів, їх особливості та значення для вдосконалення їх діяльності відповідно до вимог і викликами сучасності. Доведено, що в даний час інтеграційні

процеси є загальносвітовим трендом в тріаді «бібліотека-архів-музей». Наведені приклади результативної бібліотечно-архівної співпраці, починаючи з 1960-х років, яка, однак, не мала системного характеру. Зроблено короткий огляд обговорення завдань спільної діяльності бібліотек і архівів з позицій бібліотекознавців і архівістів. Існують проблеми в підготовці кадрів в рамках нової комплексної спеціальності 029 «Інформаційні, бібліотечне та архівна справа», у визначенні необхідного обсягу базових знань майбутніх фахівців. Наголошено на необхідності комплексного підходу до бібліотечно-архівної взаємодії, яке має враховувати загальні інтереси цих установ: підготовку кваліфікованих кадрів, взаємовикористання галузевих періодичних видань, проведення спільних конференцій, семінарів, практикумів, вдосконалення нормативно-правової та термінологічної бази та ін. Зокрема, великі бібліотеки України мають власні архіви і потребують практичної допомоги з боку архівістів для їх упорядкування відповідно до сучасних вимогах щодо організації та використання архівних документів. Доцільно вести обмін практичними напрацюваннями, що представляють спільний інтерес, активніше використовувати професійну пресу і збірники наукових праць. Важливим бачиться юридичне оформлення співпраці в формі відповідних угод (договорів) між бібліотечними і архівними установами. Необхідне розширення рамок міжнародного співробітництва українських бібліотекарів і архівістів на платформі єдності виконуваних ними функцій щодо збереження документної пам'яті людства.

Ключові слова: бібліотеки, архіви, спільна діяльність, форми співпраці, інтеграція.

АННОТАЦІЯ

В статті розкриваються аспекти реального і потенціального (перспективного) взаємодіяння бібліотек і архівів України на сучасному етапі їх інституціоналізації як важливих складових елементів документно-інформаційної сфери держави. Розглянуті як історичні, так і сучасні форми співпраці бібліотек і архівів, їх особливості і

значение для совершенствования их деятельности в соответствии с требованиями и вызовами современности. Доказано, что в настоящее время интегративные процессы являются общемировым трендом в триаде «библиотека-архив-музей». Приведены примеры результативного библиотечно-архивного сотрудничества, начиная с 1960-х годов, которое, однако, не имело системного характера. Сделан краткий обзор обсуждения задач совместной деятельности библиотек и архивов с позиций библиотечников и архивистов. Существуют проблемы в подготовке кадров в рамках новой комплексной специальности 029 «Информационное, библиотечное и архивное дело», в определении необходимого объема базовых знаний будущих специалистов. Отмечена необходимость комплексного подхода к библиотечно-архивному взаимодействию, которое должно учитывать общие интересы этих учреждений: подготовку квалифицированных кадров, взаимоиспользование отраслевых периодических и продолжающихся изданий, проведение совместных конференций, семинаров, практикумов, совершенствование нормативно-правовой и терминологической базы и др. В частности, крупные библиотеки Украины имеют собственные архивы и нуждаются в практической помощи со стороны архивистов для их упорядочения в соответствии с современными требованиями к организации и использованию архивных документов. Целесообразно вести обмен практическими наработками, представляющими совместный интерес, активнее использовать профессиональную прессу и сборники научных трудов. Важным видится юридическое оформление сотрудничества в форме соответствующих соглашений (договоров) между библиотечными и архивными учреждениями. Необходимо расширение рамок международного сотрудничества украинских библиотекарей и архивистов на платформе единства выполняемых ими функций по сохранению документной памяти человечества.

Ключевые слова: библиотеки, архивы, совместная деятельность, формы сотрудничества, интеграция.